

Torah from Around the World

Wie een ander gunstig beoordeelt zal zelf gunstig beoordeeld worden.

Talmoed, Sjabbat 127b

Sjabbat 18 maart 2023/ 25 Adar 5783, **Sjabbat haChodesj**, Wajachel/Pekoedé,

Sjemot /Exodus 35:1 - 40:38

Tanach blz. 182 - 196

2de Sefer: Sjemot 12:1 - 20

Haftara: Ezra 7:1 - 28

Tanach blz. 1657

Vertaler: Benjamin Cohen

Commentaar: **Rabbijn Eliezer B. Diamond**, Rabbi Judah Nadich Associate Professor of Talmud and Rabbinics.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.itsa.edu/torah/the-give-and-take-of-strength/>

Kracht geven en ontvangen

Afsluitrituelen zijn gebruikelijk in zowel de seculiere als de religieuze sfeer. Een voorbeeld van het eerste is het blazen van de aftocht en het strijken van de vlag die het einde markeert van de dagelijkse officiële verplichtingen op militaire bases. Een voorbeeld van de tweede is de *sjoem*, een liturgisch ritueel en feestelijke maaltijd na de voltooiing van de studie van een talmoedisch traktaat. Afsluitrituelen hebben niet alleen betrekking op het verleden, maar ook op de toekomst. Aan de ene kant vergemakkelijkt de tijdelijke afbakening van een gebeurtenis uit het verleden de opkomst van zijn eigen identiteit, interne coherentie en betekenis, waardoor inzicht, begrip en soms een gevoel van voldoening worden verkregen. Tegelijkertijd creëert een afsluitritueel, door het verklaren van een einde, ruimte waarin

men opnieuw kan - en moet - beginnen; het verleden mag geen gevangenis of toevluchtsoord zijn.

Onmiddellijk nadat deze komende Sjabbat het laatste couplet van Sjemot (Exodus) is gelezen, zullen we de voorlezer (*ba'al koree*) toeroepen: "*chazak, chazak, venitchazek*", wat vertaald zou kunnen worden als: "wees sterk, wees sterk, en we zullen kracht uit je putten." (Om de een of andere reden is het niet de gewoonte geworden om de bovenstaande verklaring te wijzigen en het voor het geslacht geschikte "*chizki, chizki*" te gebruiken wanneer een vrouw de Tora leest.) De "*chazak*"-uitroep is een afsluitritueel, een liturgische parallel van de vier lege regels in de Torarol die het einde van Sjemot grafisch afbakenen. Het verkondigt dat het eerste deel van de vertelling over ons volk tot een eind is gekomen met de bouw en voltooiing van de *Misjkan*, het Tabernakel. Bij dat streven was heel Jisraëel verenigd in toewijding aan een gemeenschappelijk doel; elke bijdrage van middelen, talent en inspanning was essentieel, terwijl geen enkele voldoende was.

De *Misjkan* had natuurlijk geen waarde zonder de aanwezigheid van zijn bedoelde bewoner: de Sjechina, de Goddelijke Aanwezigheid. "Zolang hun tocht duurde, rustte overdag de wolk van de Eeuwige op de tabernakel, 's nachts verscheen er een vuur in, dat voor alle Israëlieten zichtbaar was." (Sjemot 40:38) Met de komst van de Sjechina wordt de dode structuur tot leven gebracht en begint er een nieuw verhaal: "De Eeuwige riep Mosjé en sprak vanuit de ontmoetingstent tegen hem." (Wajikra. 1:1). Het statische beeld in Sjemot van de *Misjkan* als rustplaats wordt vervangen door een dynamisch beeld in Wajikra: de *Misjkan* moet een plek zijn waar God en de mensheid elkaar ontmoeten, waar God en Mosjé met elkaar praten en waar Aharon op Jom Kippoer het Heilige der Heiligen zal binnengaan.

Het is duidelijk dat een afsluitritueel gepast is als we de lezing van Sjemot besluiten. Maar waarom kiezen we "*chazak*" voor het ritueel? Waarom moeten we de voorlezer aansporen sterk te zijn en onszelf kracht toewensen? Een moment van voltooiing is een complex moment. We kunnen verdrietig zijn dat het einde is gekomen. Bovendien staan we onszelf op het moment van voltooiing vaak toe de uitputting te voelen die we hebben ontkend bij het streven naar de afsluiting, waardoor we niet klaar zijn en misschien niet bereid de volgende uitdaging die voor ons ligt aan te gaan.

Zo ook met de voltooiing van Sjemot. De lezing eindigt met een crescendo, en toch zal het worden gevolgd door de zegening die wordt gereciteerd aan het einde van elke *alijah*. Wij, de toehoorders, zijn bang dat, net als bij de zeven magere koeien die de zeven vette opaten in farao's droom, het drama en de kracht van de woorden die we hebben gehoord zullen worden opgeslokt door de alledaagsheid van de zegen die volgt. Ook weten we dat er meer in het verschiet ligt, waaronder de tragische dood van Aharons zonen (Wajikra 10:1-2) die de inwijding van het gebouw, waarvan de constructie zo liefdevol beschreven is in Sjemot, zal ontsieren. Daarom hebben we kracht nodig. We moeten worden gevrijwaard van de somberheid die gepaard gaat met eindes en we hebben kracht nodig om de verhalen die zullen volgen onder ogen te zien en te doorlopen.

Maar laten we nog verder vragen: waarom zeggen we niet gewoon "Laten we allen sterk zijn"? Waarom wordt het alleen tot de voorlezer gericht? Een les van rabbijn Eliyahu Dessler, de auteur uit het midden van de 20e eeuw van *Michtav Me'elihu*, een verzameling *moessar*-essays, biedt verheldering. Zoals we allemaal weten, zegt rabbijn Dessler, zijn er gevers en nemers. Het blijkt echter dat sommigen geven om te nemen en sommigen nemen

om te geven. Stel dat iemand ermee instemt een miljoen dollar aan een synagoge te schenken, maar vervolgens allerlei voorwaarden aan zijn gift verbindt, voorwaarden die zijn ego dienen maar niet die van de gemeente. Deze man geeft om te nemen; hij is een gevende nemer. Laten we ons daarentegen een toegewijde arts voorstellen die dag en nacht werkt om zijn patiënten te behoeden voor ziekte en pijn. Op een dag vertelt hij zijn patiënten dat hij aan uitputting lijdt en een week vakantie gaat nemen. Alleen een dwaas of een ondankbare zou dit als egoïsme zien. Deze dokter neemt om te geven; hij is een nemende gever.

Zo ook met ons en onze Tora-voorlezer. Hij of zij is onze Mosjé, die Gods woord verkondigt aan de gemeente. Tora voorlezen is een veeleisende en zware taak, zelfs voor degenen met jarenlange ervaring. (Niet toevallig is Pekoedee Vajakhel de op één na langste van de wekelijkse Tora-lezingen.) De lezing is voorbij, de voorlezer is uitgeput. Wij zeggen: je inspireert ons door het voorlezen van de Tora. We wensen je sterkte, zowel uit liefde voor jou als om ons vertrouwen op jouw kracht. Jij kunt ons alleen geven als wij ook aan jou geven.

We willen dat onze leiders ons geven wat we nodig hebben en wat we verlangen. Te vaak zijn we ons niet bewust van hun behoeften en de grenzen van hun tijd en energie. Ze willen geven maar, tenzij wij ook geven, hebben ze uiteindelijk niets om ons te geven. Laten we onze leiders sterk maken, door liefde, aanmoediging en materiële hulp, zodat wij kracht uit hen kunnen putten.